Бочарова Ю.Г.
Донецкий национальный университет экономики и торговли
имени Михаила Туган-Барановского

РОЛЬ И ЗНАЧЕНИЕ БИЗНЕС-ИНКУБАТОРОВ В РАЗВИТИИ КОНКУРЕНЦИИ

Аннотация
Обосновано значение и роль элементов инновационной инфраструктуры в обеспечении конкурентоспособности стран в геоэкономической и геополитической плоскости в условиях глобализации. Определено, что ключевое значение среди элементов инновационной инфраструктуры занимают бизнес-инкубаторы. Исследована сущность и формы бизнес-инкубаторов в Украине и мире. Определены количественные и качественные особенности их становления и развития. Установлено значение и роль бизнес-инкубаторов для развития предпринимательства и конкуренции.
Ключевые слова: инновационная инфраструктура, бизнес-инкубатор, формы функционирования бизнес-инкубаторов, предпринимательство, конкуренция.

Bocharova Y.G.
Donetsk National University of Economics and Trade
named after Mikhail Tugan-Baranowsky

THE ROLE AND IMPORTANCE OF BUSINESS INCUBATORS IN THE COMPETITION'S DEVELOPMENT

Summary
The importance and role of elements of the innovation infrastructure to procuring the competitiveness of the countries in the geo-economic and geopolitical dimensions under globalization conditions is proved. It is determined that the key element of the innovation infrastructure is business incubator. The essence and forms of business incubators in Ukraine and the world are investigated. The quantitative and qualitative features of its formation and development are identified. The role of business incubators for entrepreneurship and competition is determined.
Keywords: innovative infrastructure, business incubator, forms of business-incubators' functioning, entrepreneurship, competition.

УДК 336.64

ФІНАНСОВА БЕЗПЕКА ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ ЕКОНОМІЧНОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ

Вудвуд В.В.
Чернівецький торговельно-економічний інститут
Київського національного торговельно-економічного університету

У статті розглянуті теоретичні аспекти фінансової безпеки підприємства та умови її забезпечення. Визначено основні категорії понятійного апарату фінансової безпеки підприємства. Обґрунтовано концепцію фінансової безпеки підприємства.
Ключові слова: фінансова безпека, загроза, фінансова небезпека, концепція фінансової безпеки.

Постановка проблеми. За сучасних умов кризового стану національної економіки питання фінансової безпеки вітчизняних підприємств є життєво необхідним з метою забезпечення умов їх подальшого розвитку. Економічна нестабільність проявляється через падіння економіки, безробіття, суттєві темпи інфляції, валютні коливання, що негативно позначається, насамперед, на рентабельності та платоспроможності підприємства, що в свою чергу знижує рівень його фінансової безпеки. Тому, в умовах економічної нестабільності доцільно і необхідно здійснювати управління фінансовою безпекою підприємства. Завдання підвищення фінансової безпеки підприємств лише недавно з'явилося у полі зору зарубіжних та вітчизняних вчених, тому багато питань теоретичного, методологічного та практичного характеру на сьогодні залишаються невирішеними внаслідок несистемного та епізодичного характеру їх дослідження.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Наукові праці дослідників фінансової безпеки, таких зарубіжних авторів, як П. Абрансон, Р. Л. Акоф, І. Ансофф, О. А. Грунін, Р. Інглехарт, В. Ф. Гапоненко, Р. А. Караллі, С. Кім, С. Шін, а також вітчизняних – О. В. Ареф'єва, І. А. Бланка, О. Л. Бурляй, Т. Г. Васильців, Л. І. Воротіна, В. М. Геєць, М. М. Єрмошенко, Г. В. Козаченко, І. Г. Манцуров, В. І. Мунтіян, В. В. Прохорова, С. М. Шкарлет, А. М. Штангрет та ін., здебільшого присвячені окремим напрямам теоретичних і прикладних аспектів вирішення проблеми покращення стану розвитку економічної безпеки підприємств, і зокрема фінансової безпеки та її функціо-нальних складових у різних галузях економіки в цілому та механізму забезпечення зокрема.

Мета статті. Метою статті є обґрунтування науково-методичного забезпечення управління фінансовою безпекою підприємства шляхом дослідження

© Вудвуд В.В., 2015

та узагальнення теоретичних підходів до визначення категорійного апарату поняття фінансової безпеки підприємства як економічної категорії

Виклад основного матеріалу дослідження. Діяльність сучасних вітчизняних підприємств в системі економічних взаємовідносин відображає їх пріоритетні фінансові інтереси, успішна реалізація яких залежить від миттєвості реагування на загрози та небезпеки, які виникають як із зовнішнього, так і з внутрішнього середовища функціонування. У зв'язку з цим набуває актуальності питання щодо необхідності впровадження на підприємства ефективної системи забезпечення їх фінансової безпеки, як гаранту стабільного розвитку в малопрогнозованих, кризових та висококонкурентних умовах сьогодення.

У сучасній науковій літературі превалює підхід, за яким фінансову безпеку підприємства розглядають як базову складову його економічної безпеки. Це обумовлено значенням фінансів у функціонуванні будь-якого суб'єкта господарювання.

Основні підходи до трактування змісту поняття «фінансова безпека» наведено у таблиці 1.

Ряд авторів розглядають фінансову безпеку як стан захищеності інтересів суб'єкту господарювання. Відомий дослідник даної проблематики О.І. Барановський, автор наукової праці «Фінансова безпека» вважає, що фінансова безпека – це ступінь захищеності фінансових інтересів на всіх рівнях фінансових відносин або рівень забезпеченості підприємства фінансовими ресурсами, достатніми для задоволення його потреб і виконання існуючих зобов'язань [8].

У свою чергу О.В. Сусіденко розглядає фінансову безпеку з однієї сторони як стан захищеності підприємства, з іншої сторони як стан ефективного використання ресурсів підприємства [9, с. 14].

На нашу думку, зазначенні визначення фінансової безпеки підприємства є статичними, тобто незмінними, оскільки стан передбачає усвідомлення певного результату, оцінка фінансової стійкості та фінансово-економічних можливостей підприємства на визначений момент часу, на основі яких можна визначити рівень його безпеки. Проте вплив зовнішніх та внутрішніх чинників на підприємство в кожний момент часу та циклічність економічних процесів визначає можливі зміни в процесі його господарської діяльності, що й визначає динамічність цієї категорії.

Розглянувши існуючі теоретичні підходи до визначення дефініції «фінансова безпека підприємства» пропонуємо власне бачення сутності даної економічної категорії. Отже, фінансова безпека підприємства – це стан захищеності підприємства від негативного впливу зовнішніх та внутрішніх фінансових загроз, що забезпечують його стабільний розвиток на короткотермінову та довготермінову перспективу та найбільш ефективне використання ресурсів підприємства, що виражається у позитивних значеннях фінансових показників діяльності підприємства.

У свою чергу, розглянувши основні теоретичні підходи, умови забезпечення фінансової безпеки підприємства такі:

– високий ступінь гармонізації й узгодження фінансових інтересів підприємства з інтересами оточуючого середовища та інтересами його персоналу;

– наявність на підприємстві стійкої до загроз фінансової системи, яка спроможна забезпечувати реалізацію: фінансових інтересів, місії і завдань;

– збалансованість і комплексність фінансових інструментів і технологій, які використовуються на підприємстві;

– постійний і динамічний розвиток фінансової системи (підсистеми) підприємства.

Виходячи з розглянутої сутності, до понятійного апарату фінансової безпеки підприємства можна віднести такі основні категорії.

1. Об'єктом фінансової безпеки підприємства виступає фінансова діяльність підприємства, безпеку якої необхідно забезпечити (фінансова діяльність – це процес, на який спрямовується функціонування підсистеми забезпечення фінансової безпеки).

2. Суб'єкти фінансової безпеки – це керівництво підприємства і його персонал незалежно від займаних посад і виконуваних обов'язків.

3. Предмет фінансової безпеки підприємства полягає у діяльності суб'єктів фінансової безпеки як реалізації принципів, функцій, стратегічної програми або конкретних заходів з забезпечення фінансової безпеки, яка спрямована на об'єкти фінансової безпеки.

4. Основна мета забезпечення фінансової безпеки випливає із сутності фінансової безпеки підприємства і полягає у безперервному та сталому підтриманні такого стану фінансової діяльності, який визначається збалансованістю і якістю всіх фінансових інструментів, технологій і фінансових послуг, які використовуються підприємством, стійкістю до впливу внутрішніх і зовнішніх загроз, здатністю фінансової системи підприємства забезпечувати реалізацію його фінансових інтересів, місії і завдань достатніми обсягами фінансових ресурсів, а також – розвиток цієї системи.

5. Ризик виступає однією з форм небезпеки, а саме:

а) можлива небезпека невдачі дій, що вживаються, або самі дії, пов'язані із такою небезпекою;

б) існування або можливість виникнення ситуації, за якої формуються передумови протидії реалізації цінностей, інтересів і цілей забезпечення безпеки;

в) можливість, що спричиняє, чи може спричинити невдачі запланованих дій та погіршити становище підприємства або спричинити його банкрутство (фінансовий ризик безумовно пов'язаний з управлінням підприємством і прийняттям для підприємства кардинальних рішень: будь-яке управлінське рішення – це вже ризик його реалізації і наслідків).

6. Поняття «загроза» є близьким за суттю і рівнем впливу на об'єкт загрози до терміну «небезпека». Загроза виступає ще однією формою небезпеки, а саме:

1) як небезпека на стадії можливого переходу у дійсність, як наявна чи потенційна демонстрація готовності:

а) щодо суб'єктів господарської діяльності – одних суб'єктів завдати шкоду іншим;

б) щодо процесів, явищ – негативно вплинути на господарську діяльність підприємства;

2) існування або можливість виникнення ситуації, за якої формується передумови протидії забезпеченню безпеки (вона обмежується діями, які підкріпляють її, але не переростають у діяльність, безпосередньо спрямовану на її здійснення);

3) сукупність причин та умов, які створюють небезпеку інтересам суб'єкта [10].

Важливим методологічним положенням у дослідженні фінансової безпеки підприємства є визначення сутності і походження джерел небезпеки. У свою чергу, джерела небезпеки – це потенційна можливість порушення функціонування та розвитку об'єкта. Такими джерелами є умови і чинники, вплив яких на об'єкт має негативний характер, або це умови й чинники, які містять у собі і за певних умов самі по собі або у різній сукупності виявляють чи знаходять ворожі наміри, шкідливі властивості, деструктивну природу. У разі, коли рівень фі-

нансової безпеки дуже низький або вона відсутня, на перший план виступає антикризове управління фінансовою діяльністю. Процес антикризового управління розпочинається тоді, коли на фінансову діяльність прямо діє сукупність певних загроз, але ще є можливість самостійно вийти з кризового стану. Під антикризовим управлінням розуміють систему управління підприємством, спрямовану на завчасне виявлення можливих кризових ситуацій, розроблення заходів протидії, швидке реагування на будь-які зміни в зовнішньому та внутрішньому середовищах [9; 11].

Варто наголосити, що саме розробка і реалізація попереджувальних заходів у процесі антикризового управління є основою забезпечення фінансової безпеки підприємства в умовах економічної нестабільності національної економіки. Основною метою управління фінансовою безпекою підприємства є повернення підприємства до нормального стану фінансової діяльності. Відповідно, об'єктом антикризового управління є фінансова криза підприємства, об'єктом управління фінансовою безпекою – сукупність загроз і небезпек, які впливають на нього.

Є.П. Картузов зазначає, що індикатори або показники стану фінансової безпеки – це кількісні характеристики стану фінансової діяльності, відібрані для характеристики стану фінансової безпеки підприємства. Для останньої важливе значення мають як самі індикатори, що характеризують фінансовий стан, так і їхні порогові значення. Під граничними значеннями індикаторів фінансової безпеки доцільно розуміти граничні величини, недотримання яких призводить до переходу фінансової безпеки з безпечного стану до небезпечного. Автор підкреслює, що за межами граничних значень індикаторів фінансової безпеки фінансова система підприємства втрачає спроможність до динамічного розвитку, стає об'єктом, який втрачає свою ліквідність, тому їй загрожує банкрутство. Методом забезпечення фінансової безпеки підприємства виступає спосіб її забезпечення. Метод передбачає наявність інструменту фінансової діяльності, яким є певне фінансове знаряддя (фінансова технологія), що використовується в процесі реалізації відповідного методу [10].

Функціонування комплексної системи забезпечення фінансової безпеки підприємства в цілях максимальної ефективності, повинні ґрунтуватися на певних принципах. Про це у своїх працях згадували багато науковців, у тому числі і В.П. Мак-Мак, який виділяє наступні принципи системи безпеки підприємства: пріоритет заходів попередження; законність; комплексне використання сил і засобів; координація і взаємодія всередині і поза підприємством; поєднання гласності з конспірацією; компетентність; економічна доцільність; планова основа діяльності; системність [11]. На нашу думку, ці принципи можуть бути доповнені. По-перше, принципом безперервності, який припускає, що забезпечення фінансової безпеки підприємства повинне здійснюватися постійно. По-друге, принципом обов'язкової диференціації заходів. Мається на увазі, що вибір заходів по подоланню виниклих загроз відбувається залежно від характеру загрози і ступеня тяжкості наслідків її реалізації. По-третє, принципом надійності, який повинен гарантувати високий ступінь надійності певних параметрів усіх процесів, що не повинні виходити за межі припустимих відхилень, що встановлені компетентними суб'єктами економічної безпеки. У протилежному випадку процеси будуть порушувати рівновагу системи і перешкоджати досягненню поставлених цілей.

Важливим кроком на шляху забезпечення фінансової безпеки підприємства є розробка концепції фінансової безпеки.

У цілому, концепція фінансової безпеки – це певна сукупність поглядів на забезпечення фінансової безпеки, яка передбачає також комплексне визначення загроз і системне розуміння шляхів їх усунення. Концепція має включати шляхи виявлення й усунення загроз, принципи, які необхідно при

Таблиця 1

Підходи до трактування поняття «фінансова безпека» підприємства

В.М. Геєць [1, с. 29]	Фінансова безпека – це захищеність фінансових інтересів суб'єктів господарювання на усіх рівнях фінансових відносин, забезпеченість домашніх господарств, підприємств, організацій і установ, регіонів, галузей, секторів економіки, держави фінансовими ресурсами, достатніми для задоволення їх потреб і виконання існуючих зобов'язань. Її складовою є якість фінансових інструментів і послуг, що захищає наявних і потенційних клієнтів від негативного вплину можливих прорахунків і прямих зловживань на їх фінансовий стан, а там гарантує у разі потреби повернення вкладених коштів.
І.О. Бланк [2, с. 24]	Це кількісно і якісно детермінований рівень фінансового пану підприємства, що забезпечує стабільну захищеність його пріоритетних збалансованих фінансових інтересів від ідентифікованих реальних і потенційних загроз зовнішнього й внутрішнього характеру, параметри якого визначаються на основі його фінансової філософії та створюють необхідні передумови фінансової підтримки його стійкого росту в поточному та перспективному періоді.
Л. Т. Шваб [3, с. 125]	Застосування принципу дотримання критичних строків кредитуван-ня; створення: інформаційного центру з дебіторської та кредиторської заборгованості.
С. Ф. Покропивний [4, с. 326]	Складова економічної безпеки, яка полягає у найбільш ефективному використані корпоративних ресурсів.
О.І. Судакова [5]	Важлива складова частина економічної безпеки підприємства, що базується на незалежності, ефективності і конкурентоспроможності фінансів підприємства, яка відобразиться через систему критеріїв і показників його стану, що характеризують збалансованість фінансів, достатню ліквідність активів і наявність необхідних грошових резервів, фінансову стабільність, ступінь захищеності фінансових інтересів на усіх рівнях фінансових відносин.
О. В. Ареф'єва, Т. Б. Кузенко Л. І. Донець [6]	Стан найбільш ефективного використання корпоративних ресурсів, виражений у найкращих значеннях фінансових показників прибутковості і рентабельності бізнесу, якості управління та використання основних і оборотних коштів, структури його капіталу, норми виплати за цінними паперами, а також курсової вартості його цінних паперів як систематичного індикатора поточного фінансово-господарського становища і перспектив її технологічного та фінансового розвитку.
В.В. Каркавчук [7]	Така динамічна ознака фінансового стану підприємства, яка відображає його стійкість від внутрішніх та зовнішніх загроз, здатність до сталого і збалансованого розвитку та захисту фінансових інтересів

цьому застосовувати, сукупність прогнозованих ситуацій зі станом фінансової безпеки, інструменти і технології, потрібні для цього, а також алгоритм забезпечення фінансової безпеки. Концепція як модель є основою для розробки стратегії забезпечення фінансової безпеки підприємства.

На нашу думку, прикладом такої концепції може бути «фінансова стратегія підприємства» І.О. Бланка, яка визначається як «один із найбільш важливих видів функціональної стратегії підприємства, що забезпечує всі основні напрями розвитку його фінансової діяльності і фінансових відносин шляхом формування довгострокових фінансових цілей, вибору найбільш ефективних шляхів їхнього досягнення, адекватного корегування напрямів формування і використання фінансових ресурсів за зміни умов зовнішнього середовища».

До цього визначення сутності фінансової стратегії можна було б додати забезпечення фінансових інтересів підприємства та його фінансової безпеки. Різновидом фінансової стратегії є стратегія забезпечення фінансової безпеки підприємства, яка може бути окремою системою, а може входити до складу загальної фінансової стратегії підприємства, яка, у свою чергу, входить до складу його загальної стратегії. Тоді стратегію забезпечення фінансової безпеки підприємства можна визначити наступним чином: це науково-методичний інструмент (технологія), який включає визначення стратегічних фінансових цілей (у вигляді фінансових інтересів), вибір ефективних напрямів, форм і методів їх досягнення й механізм реагування на зміни у зовнішньому середовищі і внутрішньому стані фінансової діяльності. Основною метою такої стратегії має бути забезпечення фінансової безпеки підприємства.

Висновки по дослідженню. Дослідження сутності дефініції «фінансова безпека підприємства» на основі узагальнення теоретичних підходів та морфологічного аналізу дозволили уточнити її економічний зміст за рахунок виокремлення найважливіших характеристик фінансової безпеки та формулювання на їх основі авторського визначення даної економічної категорії. Також концепція фінансової безпеки являється системою протидії та визначення загроз і є одним з шляхів усунення фінансово-економічної небезпеки підприємства.

Список літератури:

1. Концепція економічної безпеки України: проект / кер. проекту В. М. Геєць Ін-т економ. прогнозування. – К.: Вид-во «Логос», 1999. – 56 с.
2. Бланк И. А. Управление финансовой безопасностью предприятия / И. А.Бланк. – К.: Эльга, Ника-Центр, 2004. – 784 с.
3. Шваб Л. Т. Економіка підприємства: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / Л. Т. Шваб – К.: Каравела, 2004. – 563 с.
4. Покропивнний С. Ф. Економіка підприємств: підручник / С. Ф. Покропивний – К.: КНЕУ. 2005. – 528 с.
5. Судакова О. І. Стратегічне управління фінансовою безпекою підприємства / О. І. Судакова // Економічний простір. – 2008. – № 9. – С. 140-148.
6. Ареф'єва О. В. Економічні основи формування фінансової складової економічної безпеки / О. В. Ареф'єва, Т. Б. Кузенко // Актуальні проблеми економіки: 2009. – № 1. – С. 101.
7. Каравчук В. В. Математичне моделювання управління фінансовою безпекою підприємств в Україні / В. В. Каравчук – Автореф. дис... кан. екон.наук: 08.00.11. – Л.: ЛНУ, 2010 – 23 с.
8. Барановський О. І. Фінансова безпека в Україні (методологія оцінки та механізми забезпечення) / О. І. Барановський; Київський національний торговельно-економічний ун-т. К. КНТЕУ, 2004. – 338 с.
9. Сусіденко О. В. Фінансова безпека підприємства: теорія, методи, практика: монографія / О. В. Сусіденко. – К.: Центр учбової літератури, 2015. – 128 с.
10. Картузов Є. П. Визначення фінансової безпеки підприємства: поняття, зміст, значення і функціональні аспекти / Є. П. Картузов // Актуальні проблеми економіки. – № 8 (134), 2012. – С. 172-181.
11. Шершньова З. Є. Антикризове управління підприємством: навч.-метод. посібник / З. Є. Шершньова, С. В. Оборська. – К.: КНЕУ, 2006. – 196 с.
12. Мак-Мак В. П. Служба безопасности предприятия / В. П. Мак-Мак. – М.: Баярд, 2003. – 208 с.

Вудвуд В.В.
Черновицкий торгово-экономический институт
Киевского национального торгово-экономического университета

ФИНАНСОВАЯ БЕЗОПАСНОСТЬ ПРЕДПРИЯТИЯ В УСЛОВИЯХ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ НЕСТАБИЛЬНОСТИ

Аннотация
В статье рассмотрены теоретические аспекты финансовой безопасности предприятия и условия ее обеспечения. Определено основные категории понятийного аппарата финансовой безопасности предприятия. Обосновано концепцию финансовой безопасности предприятия.
Ключевые слова: финансовая безопасность, угроза, финансовая опасность, концепция финансовой безопасности.

Vudvud V.V.
Chernivtsi Trade and Economic Institute
Kyiv National University of Trade and Economics

FINANCIAL SECURITY ENTERPRISE IN TIMES OF ECONOMIC INSTABILITY

Summary
In the article the theoretical aspects of financial security company and the conditions of its software. Identified the main categories of the conceptual apparatus of financial security. Substantiate the concept of financial security.
Keywords: financial security, the threat of financial risk, concept of financial security.

УДК 339.13:621 (477)

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ РИНКУ ПРОДУКЦІЇ МАШИНОБУДУВАННЯ В УКРАЇНІ

Гахович Н.Г.
Інститут економіки та прогнозування
Національної академії наук України

В статті проведено аналіз зовнішньоекономічної діяльності ринку продукції машинобудування з урахуванням політико-економічних подій. Визначена динаміка українського експорту/імпорту по основним групам товарів машинобудування. Виявлені проблеми та перспективи розвитку торговельно-економічного співробітництва України з іншими країнами.
Ключові слова: ринок машинобудування, експорт, імпорт, внутрішній ринок, торговельно-економічне співробітництво.

Постановка проблеми. Ефективне функціонування машинобудівної промисловості має велике значення для зміцнення економіки України і становлення її як незалежної високорозвинутої держави. Але тривалі політико-економічні події негативно вплинули на зріст виробництва продукції машинобудування. Так, при загальному падінні промислового виробництва на 10,7%, машинобудування втратило 21,3% (2014 р.), а за І півріччя 2015 р. мінус 24%. Головна причина, це що українське машинобудування було в основному орієнтовано на російський ринок, який споживав 60% вітчизняного експорту продукції машинобудування. Тому потрібно переорієнтовувати вітчизняний експорт з країн РФ на нові ринки інших країн.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження розвитку ринку машинобудування знайшло відображення у працях Б.М. Данилишина, І.З. Должанського, Ю.А. Гохберга, О.О. Лебедєвої, Ю.В. Макогона, Л.І. Михайлової, О.Ю. Слабоспицької, Л.Г. Соляника, М.М. Якубовського та ін.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Не дивлячись на велику кількість публікацій із проблем розвитку ринку машинобудування та зовнішньоекономічної діяльності машинобудівних підприємств, окремі проблеми залишаються не в достатній мірі висвітленими та потребують більш детального вивчення цього питання.

Мета статті. Головною метою цієї роботи є дослідження тенденцій і особливостей розвитку ринку продукції машинобудування в Україні та визначення найбільш перспективних напрямів зовнішньоекономічної діяльності.

Виклад основного матеріалу. Машинобудівна галузь є серцевиною всієї промисловості і повинна відігравати вирішальну роль у реалізації досягнень науково-технічного прогресу у всіх галузях господарства, проте низька рентабельність підприємств, застаріле обладнання, незначні фінансові інвестиції в галузь зменшують можливості розвитку цієї галузі, що негативно впливає на розвиток економіки загалом [1, с. 131].

У світовій структурі виробництва перше місце серед всіх галузей економіки за показниками зайнятості і вартості продукції займає машинобудування. В Україні до ринку машинобудування належить 5,1 тис. промислових підприємств із загальною кількістю зайнятих працівників 488,8 тис. осіб, забезпечує 8% реалізованої продукції промисловості, 54% продукції машинобудування реалізовано за межі України (від загального обсягу реалізованої продукції машинобудування).

Машинобудування займає суттєве місце в товарній структурі зовнішньої торгівлі України. На її частку припадає 18,3% експорту і 23,8% товарного імпорту (дані за 2014 р.). Найбільш ємними позиціями у зовнішній торгівлі продукцією машинобудування є товарні групи за кодом 84 – реактори ядерні, котли, машини та 85 – електричні машини. Їх частка в структурі експорту машинобудівної продукції складає відповідно 40,4% і 36,4% (разом 76,8%), а в структурі імпорту – 40,8% і 31,6% (разом 72,4%).

У експорті продукції машинобудування за 2014 р. продовжилися тенденції попереднього року. Якщо у 2013 р. експорт впав з 13,3 до 10,6 млрд дол. США (на 20,3%), то у 2014 р. – до 7,4 млрд дол. США (на 30,2%). Основне падіння, як і у 2013 р., припало на країни СНД. Так у 2014 р. – з 7 до 4,1 млрд дол. США (41,4%), а у 2013 р. – з 9,2 до 7 млрд дол. США (на 24%). Водночас злегка виріз експорт до країн ЄС – у 2014 р. – 2,2 до 2,3 млрд дол. США (на 4,5%).

Основні позиції українського експорту машинобудування складають такі групи товарів:

Машини, обладнання та механізми, електротехнічне обладнання (76,8%), з них реактори ядерні, котли, машини (40,4%), електричні машини (36,4%);

Засоби наземного транспорту (20%), з них залізничні локомотиви (11,4%), засоби наземного тран-

© Гахович Н.Г., 2015